

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII

Nr. 5

31

IANUARIE

1926

In acest număr: O greșală mare de Octavian Goga; Epigramă, poezie de Vintilă Russu-Șirianu; Tradiția maghiară de P. Nemoianu; Organizarea proprietăților de Ioñ Iacob; Frontul unic de Alexandru Hodoș; Baba Gherghina de Valeria Greavu-Talbure; Excomunicarea de Pr. Ioan Tomescu; Impotriva României de Alexandru Seulescu; Gazeta Rimată: S'a făcut! de Mișa Alambic; Insemnări: Iar omul hotărât; Asigurări inutile; O comedie cu tâlc; Problemă încurcată; Ne trebuie nebuni!; „Normalizare“; etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

623

623

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

O mare greșală

Alegerile comunale hotărâte deunăzi au venit ca o surpriză pentru opinia publică. Oamenii ponderați, obișnuși să urmărească cu toată liniștea judecății obiective evenimentele politice, de mult n'au înregistrat un act de guvernământ care să fie mai puțin justificat prin prisma intereselor generale ale țării. În acelaș timp, măsura luată nu poate fi legitimată nici măcar de cunoscutul egoism de partid, care, se știe, e suprema logică în structura de gândire a atâtor înfăptuiri liberale. Suntem puși, pur și simplu, în fața unui gest de îndrăzneală pe care l-ar fi refuzat și vremuri mai potolite decât cele de azi, pe care însă împrejurările speciale ale momentului îl împing de-ade dreptul în domeniul incoerenței. S'ar părea, în adevăr, că unda de desechilibru și de aventură care s'a abătut de-asupra noastră, lăsând în urmă amărăciuni și nesiguranță, s'a furișat până și în laboratorul unde până astăzi se contă cu jocul realităților. E, de sigur, o ciudată stare sufletească, de care n'avem să ne felicităm, fiindcă în definitiv toate anomalile se plătesc pe spinărea țării.

Care să fie motivul acestei pripeli, și ce a putut să determine neașteptata întorsătură într'o chestiune ce părea amănată fără termen cu consimțământul tacit al tuturor? Lumea politică, cu drept cuvânt, nu mai socotea o problemă de actualitate alegerile comunale. O serie de argumente pledau pentru această eliminare din preocupările prezentului, care se impunea în mod normal pentru toate mințile. Să le examinăm și noi dincolo de ori-ce retorică electorală, cu calmul pe care ți-l inspiră totdeauna presentimentul unei mari greșeli făcute în paguba țării.*

Experiența celor șapte ani dela unire încoace ne-a dovedit dejauns cât de detestabilă e graba cu care se operează la noi în materie de legiferare. În loc să pipăim stările de fapt într'un stat care trebuie

să niveleze cu un eclecticism chibzuit patru moșteniri disparate, Parlamentul s'a transformat la noi într'o mașină de legi aruncate cu duimul fără consistență, și de multeori fără consecințe. Vechea ordine de drept se tulbură astfel, fără ca principiul unificării să iese întărit din prodigioasa revărsare de paragrafi. Legea administrativă, ca și multe altele, face parte din înjgheburile rezezi ale acestui curios neastâmpăr creator, în care spiritul de improvizare și un vinovat diletantism sunt elementele de căpetenie. Ce-ar fi fost mai legitim, deci, decât o temporizare în punerea ei în practică, o realizare treptată a multelor înnoiri radicale, o înlăturare a lacunelor și-un acord cu împrejurările, fără sguduiri și fără salturi primejdioase? Cine nu-și dă seama, de exemplu, că prin însăși concepția actualei legi administrative, trecându-se din mâna conducerii dela centru asupra comunelor toată îndrumarea vieții cetățenești la noi, o schimbare grabnică poate avea efecte incalculabile pentru spiritul unitar, fără de care România întregită e amenințată să revie iarăș la mozaicul de odinioară? Vorbind limpede, ne putem întreba: de ce graba inoportună în aceste alegeri comunale, când toată viața municipală a numărului covârșitor din orașe scapă astfel peste noapte de sub controlul nostru? Nu vă trebuie decât un dram de intuiție a realității și o cunoaștere cât de sumară a lucrurilor, ca să vedeți că elementul băstinaș al țării iese considerabil paralizat din această siluire a unei evoluții sănătoase. Luați un tablou demografic al orașelor din țară și înțelegeți imediat situația. Afară de Muntenia, pretutindeni suntem într'o plăpândă minoritate românească. Printr'un proces istoric potrivit nouă, ne-am pomenit cu aceste enclave de așezare străină, pline încă de sugestiile trecutului. Nimeni nu le contestă plenitudinea drepturilor, nimeni nu vrea să le sugrume. O datorie firească, însă, ne impune o rectificare a răsturilor moștenite, o adaptare la noua formă de stat prin schimbarea metodică a aspectului tradițional și prin penetrația lentă a populației de baștină. Ei bine, această reparație nu s'a făcut încă. Duceți-vă la Sighetul-Marmației, la Chișinău, la Satu-Mare, la Ismail, la Cernăuți, duceți-vă în trei sferturi din orașe și întrebați-vă, dacă spiritul curent de-acolo, psihologia locuitorilor, vă dă cea mai minimă garanție pentru o viață municipală autonomă în sens românesc? Nu există inconștientul, care după o vizită de trei ceasuri ori unde, să nu resimtă încă la tot pasul supraviețuirea jignitoare a trecutului. Dacă acest adevăr e evident, atunci de ce pripeala alegerilor comunale, de ce nu menținerea încă pe câțiva ani a provizoratului actual, care asigură pe lângă influența hotărâtoare a centrului și o vagă adiere măcar a unei idei naționale. Subt acest raport al intereselor românești, care nu pot fi sacrificate de dragul nici unei formule de circumstanță, actul guvernului liberal e lipsit de ori-ce justificare.

Adăugați la aceste considerații de ordin patriotic inoportunitatea politică a momentului la care se săvârșesc. Un guvern uzat, în ajunul plecării, cu autoritatea scăzută, consultă corpul electoral. O agitație nesăbuită se va deslănțui pretutindeni. Partidele de opoziție, dându-și seama că trebuie să împiedice o manoperă de partid, vor pune la

bătăle tot arsenalul lor. Știm ce înseamnă astăzi orice contact cu alegătorii. Fiecare alegere e o fatală supralicităție în demagogie, între opoziție și guvern. Votul universal la noi trăiește încă în perioada lui de copilărie. O otravă disolvantă se aruncă la astfel de prilejuri în sufletul hărțuit al mulțimei. Așa fiind, de ce graba cu orice preț, de ce *trei* convulsii ale corpului electoral în *patru* luni de zile, cu toată resuscitarea nebună a patimilor, cu toată volbura sufletească pe care-o poate trezi acest termometru înfipt de trei ori în adâncimile tulburi și nepătrunse încă ale frământărilor populare? Aceste întrebări le scoate la suprafață gândul onest al oricărui creier echilibrat, care nu-și macină preocupările de ordin național la morișca nici unui partid, ci se ridică totdeauna la înălțimea de unde se deschid perspectivele existenței noastre.

Mai este încă ceva: o obiecțiune capitală, care determină situația. Țara a primit nu tocmai demult o crudă lovitură pe urma recentului eveniment dureros, care, orice s'ar zice, rămâne ca un cuțit în spatele noastre. Toată lumea cu răspundere convine, că vâlul tăcerii trebuie aruncat asupra acestui incident tragic, că înmormântarea lui e cea mai esențială și cea mai actuală necesitate de stat. Pentru a se smulge tăcerea și a se obține o *Treuga Dei*, s'au luat măsuri drastice cari au isbutit pentru moment. Crede cineva, că prin precipitata convulsionare a maselor acest punct de întrebare nu se va pune din nou? Cine cunoaște particulara psihologie a agenților electorali și nivelul scăzut al agitației lor trebuie să-și dea seama dela început, până la ce limită se poate păzi mutismul, ne mai vorbind de tendințele subversive ale unui anumit politicianism, prea puțin alegător în scrupule și în mijloace de luptă.

Subt ori-ce aspect judecată chestiunea, deci, alegerile comunale apar acum ca o mare greșală și nu se explică decât printr'o falsă interpretare a unui interes de partid, care nu are ce căuta la zile de sguduiri aproape catastrofele. Chiar subt acest raport cântărită problema, totul e discutabil, fiindcă după-cum se desenează de pe-acum lucrurile, rezultatul e o firească strângere laolaltă a tuturor grupărilor de opoziție. Că va triumfa totuși guvernul în aceste alegeri, că printr'o mobilizare integrală a manoperelor cunoscute va putea forța conținutul urnelor, cumpăna nu se schimbă. Biruința o va avea, în afară de concesiile fatale făcute unor elemente incerte, pe prețul unui sbucium necunoscut încă în politica țării de după războiu.

Așa fiind împrejurările, încercarea guvernului nu se încadrează în rezoanele rațiunii de stat și la caracterul unei lovituri a cărei răspundere e grea și plină de sugestii tulburătoare.

OCTAVIAN GOGA

EPIGRAMĂ

Veacului XX.

*Văzduhul e un cerc de fier,
In jurul lumii parcă tras
(Cu un compas)
De-un inginer.*

*Pe câmp, uzina ridicată
(Exactă și pătrată)
E perpendiculară
Pe solul ars de vară.*

*Ea uruiește regulat
(In ritm geometral)
Ș'n val
De jum întunecat,
Aruncă,
Expectorări de muncă.*

*De-alungul căilor ferate
(In loc de flori)
Au răsărit bogate
Reclame colorate.*

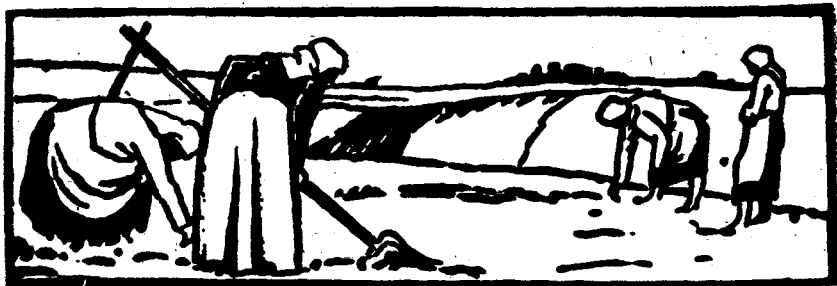
*Un tren a șerpuit în depărtare
(Acolo unde paște-un cal)*

Și pare
O șopârlă uriașe de metal,
Cu pântecul de sgură,
Și țigara 'n gură,
(Căci ea jumează vara
Și-i svârle 'n nouri para.)

În priveliștea care s'arată
Așa de încărcată
De caracter folositor,
Unde visurile mor, —

Nu m'ar mira,
Dacă-aș vedea
Un Dumnezeu cu șorț de lucrător
Plecat pe zare într'o rână,
Cu un ciocan de vânt în mână,
Pe-nicovala lui de nor
Bătând de zor
Un soare (pe care l'a luat
Drept metal înflăcărat)
Din el să fabrice cașe,
Ca să potcovească
Furtunile cu ele ...

VINTILĂ RUSSU ȘIRIANU

Tradiția maghiară

Afacerea bancnotelor false dela Budapesta, care de câteva săptămâni face ocolul pământului, uimind și impresionând pe toată lumea, pentru noi românii n'ar trebui să constituie o senzație.

Degradarea morală a unui stat, după cum o califică presa mondială, la vecinii noștri nu este o apariție nouă. Falșul în viața statului maghiar are o continuitate de multe ori seculară, dar fiindcă până acum efectele lui priveau popoare oropsite, el n'a fost lovit de oprobriu, dimpotrivă, în opinia publică mondială își făcuse drum legenda cavalerismului maghiar, care cât p'aci era să poată fi scontat și la sfârșitul unui războiu pierdut. Amintiți-vă suspecta înțelegere la unele popoare din Apus pentru durerile Ungariei, și chiar față de aventura lui Bela Kun, din fața căruia armatele române primiseră statul de a se retrage. Acum, când falșurile se fac pe spinarea puterilor mari, ochii tuturor se deschid larg în fața concepției pe care noi zadarnic am trâmbițat-o cândva cu vorba și am plătit-o cu sânge.

Aruncând o privire retrospectivă asupra evoluției acestui stat, vom vedea că Ungaria nu numai sub raport etnografic constituie o insulă în mijlocul Europei, ci și sub raport politic și social. În toate vremurile, Ungaria și-a păstrat o formă specifică, înfruntând cu îndărătnicie orice influență streină, cât și cuceririle civilizației. Diriguitorii ei de totdeauna și-au făcut o specialitate din a nu adopta nimic din binefacerile civilizației înainte de a-și fi luat toate măsurile de prevedere, pentruca hegemonia clasei dominante să rămână neștirbită. De aceea, zice unul din cei mai reputați istoriografi maghiari, d. Szekfű Gyula, într'o carte apărută de curând, evoluția maghiară prezintă fața unui lanos: una de formă, care o făcea să samene cu aceea a statelor din Apus, și alta de fond, care imprima oricărei inovații pecetea specific maghiară, care este una și aceeași în toate vremurile. Nici ideile veacului al IX-lea n'au primit acces pe teritoriul maghiar,

până când, prin aranjamentele dela 1848 și 1867, n'au fost armonizate cu împrejurările specific maghiare. Cu alte cuvinte, în evoluția statului maghiar feudalismul a durat până în zilele noastre, deși de formă conducerea statului trecuse asupra spiritelor liberale. Nici până în ziua de astăzi, clasa istorică maghiară n'a putut să înțeleagă, că milioanele de oameni, trecuți prin chinurile și grozăviile marelui războiu, au un drept incontestabil la o viață demnă materială și politică, căci altfel n'ar fi rămas Ungaria singurul stat care n'a făcut o reformă agrară și electorală reală. Nici cel mai mare bărbat de stat maghiar al veacului din urmă, contele Tisza, nu s'a gândit la aceste consecințe firești ale războiului. Contele Tisza — zice d. Szekfü — s'a sbuciumat în fața reformei electorale ca în fața unei probleme care dela regele Ștefan și până la contele Széchenyi a dat de gândit tuturor bărbaților de stat: cum să se realizeze o necesitate pozitivă și de neînțeles a evoluției de pământ unguresc, cum să se încadreze inovația Apusului în structura specifică maghiară, fără primejduirea maghiarismului.

Contele Tisza n'a găsit modalitatea să împace europeismul cu maghiarismul. Astfel, Ungaria modernă trebuia condusă tot de clasa feudală capitalistă în toată epoca așazisului liberalism, fortificată în deceniile din urmă cu intelectualitatea și bogătașii evrei. În afară de această latură pozitivă a construcției politice maghiare, relevăm și pe aceea negativă, anume că țărănimea și muncitorimea industrială nu intră deloc în cadrele ei.

Nu glijând ocrotirea economică și politică a elementelor celor mai numeroase din stat, evident, bolșevismul a găsit aci un teren ideal de prielnic. Bolșevismul maghiar — zice tot d. Szekfü — este dovada vechei maladii a societății maghiare, și din acest motiv este o rușine comună a tuturor.

A venit apoi bolșevismul, a venit păcea dela Trianon — țapul ispășitor și în chestiunea falșurilor — dar structura internă a Ungariei a rămas neschimbată. Nu numai aceeași clasă, dar aceiași oameni, acêleași moravuri conduc destinele statului vecin. Această țărișoară n'a învățat nimic din cataclismul care a cutremurat mai multe continente. Ea nu se poate adapta noii evoluții, până când nu-și va putea asigura conservarea tradiției. Pentru moment, clasa feudală, aciuită subt eticheta liberalismului, și-a pus toate nădejtile în lozinca refacerii teritoriale a Ungariei. Arătând cu degetul spre mirajul unui ideal exclusiv național, ea crede că se vor putea abate privirile dela aspirațiuni de ordin social și politic, și astfel clasa feudală s'a aranjat din nou pentru câteva decenii.

Privind lucrurile în acest cadru lărgit, falșificarea de bancnote nu constituie o senzație și nicio tragedie — cum vor s'o prezinte magnații cari de fapt nu sunt implicați, dar sufletește da, — cu un mobil inexplicabil, sau explicabil prin neajunsuri provocate de alții. Concepția falșului este un apanaj de mai multe ori secular al feudalismului maghiar medieval și modern.

Recenta aventură n'ar trebui privită ca o senzație nici subt raportul formei. Să ne aducem aminte de marele proces dintre Lukács

László, fostul prim-ministru al Ungariei și deputatul Désy Zoltán din preajma războiului și ne vom convinge că, dacă în cazul dat poate fi vorba și de un element extraordinar, apoi nu falșul actual ni-l ofere pe cel dintâi. Firește, cele mai multe au rămas necunoscute, pentru că e ușor să ascunzi aranjamente încheiate între puțini interesați. În orice caz, la cunoștința noastră, a aceluia cari ca studenți trăiam din 50 coroane lunar, departe de laboratorul magnaților, prea puține au putut ajunge. Acestea ni se desenează abia acum, după căderea măștilor și a vechilor hotare. Reflectând proaspăta aventură în lumina istoriei, am putea chiar profeși că ea nu este cea din urmă în evoluția maghiară; falșul actual rămâne numai o etapă a tradiționalismului ungar.

Urmărind această latură a vieții de stat maghiar, suntem datori să tragem câteva concluzii și pentru politica noastră internă. Mai ales noi, românii ardeleni.

Să nu se mai rotească, nici în cele mai pasionate clipe de luptă electorală sau parlamentară, vorba necugetată, că subț unguři Ardealul ar fi fost mai aproape de civilizație. Civilizația, cinstiți cărturari ai Ardealului, nu este o noțiune geografică, ci una de ordin etic și moral, la care, după cum dovedește o istorie milenară, nu s'a ridicat niciodată viața publică ungară. Mai mult decât atât! În Ungaria nu există civilizație nici în înțelesul vulgar al cuvântului, subț raportul cunoștințelor individuale. Ce temel de cultură occidentală putea fi într'o țară, care, deși aservită influenței germane, își număra pe degete cetățenii cari cunoșteau această limbă ? !..

Iată de ce, o mână de oameni din Ardeal ne grăbim și cu această ocazie să tragem învățăminte palpabile, pe care mai demult numai le-am bănuit, punând o nouă piatră la fundamentul credinței noastre de totdeauna, că ochii noștri numai spre București trebuie să privească. Cu scurgerea vremii, aceasta trebuie să fie cea mai de seamă tradiție a Ardealului.

P. NEMOIANU

Organizarea proprietăților

— Obiectivul și dovezile funduare în vechiul Regat și Basarabia —

Scopul urmărit prin introducerea instituției cărților funduare în vechiul Regat și Basarabia va fi similar cu cel din Ardeal. Asigurarea unei evidențări potrivite pentru cele trei obiective, ce interesează viața economică, anume: pământul, proprietarul și sarcinile. În jurul acestora se vor concentra toate dovezile funduare, cari vor trebui create în conformitate cu principiile fundamentale ale celor din Ardeal.

În rezumat voi analiza aci întâiu cadrele generale ale celor trei obiective ce vor fi evidențate, apoi cele ale dovezilor funduare, prin cari se va face evidențarea lor.

1. Pământul. — Ideia realității trebuie să patroneze evidențarea pământului. Va servi ca normă generală la evidențarea acestui obiectiv, să fie astfel fixat în dovezile funduare, încât terțe persoane consultându-le să-și poată face o iconă clară despre realitate. Dovezile funduare, deci, trebuie să răspundă întocmai situației adevărate. Din ele trebuie să reiasă clar, ce întindere au singuraticile parcele de pământ, ce ramură de cultură, și ce situație geografică. Altfel nu vor putea asigura o evidențare potrivită.

Pământul trebuie fixat. Această fixare se va face prin măsurătoare făcută de ingineri geometri. Fixarea pământului se perpetuază apoi în dovezile funduare. Fiecare parcelă de pământ va fi numerotată și calificată după ramurile sale de cultură, în sfârșit notată și cu situația sa geografică. Intinderea fiecărei parcele va fi indicată. Fixarea pământului se va face separat, pe comune, și în cadrele lor, tot separat, pentru fiecare proprietar.

La fixarea pământului e important a se ști, dacă au fost făcute măsurători geometrice, ale căror date vor putea fi utilizate. În vechiul Regat și în Basarabia — după cât știu — nu s'au făcut încă măsurători cadastrale și nici alte măsurători geometrice speciale. Deci, pământul acestor provincii nu este încă bine fixat, așa că lucrările pentru alcătuirea dovezilor funduare nu vor putea angaja date existente, ci vor fi silite a-le crea din nou.

Oficiul cadastral — după informațiile mele — este organizat în vechiul Regat și Basarabia. El funcționează; însă e cu totul la începutul lucrărilor sale. Până când se va termina măsurătoarea acestor provincii, desigur va trece foarte mult timp. Această împrejurare mă face să fiu un adversar pronunțat al soluțiunei lansată de unii, cari susțin că introducerea cărților funduare trebuie înfăptuită numai după terminarea măsurătorilor cadastrale. Dacă s'ar aștepta întâiu rezultatul măsurătorilor cadastrale, pentru a-l avea la alcătuirea dovezilor funduare, ar însemna pur și simplu amânarea evidențării pământului în aceste provincii pe un timp foarte îndepărtat. Iar aceasta lovește în interesele noastre economice, cari nu admit această amânare *sine die*, ci reclamă o normalizare cât mai grabnică.

În astfel de împrejurări trebuie abandonată ideia cadastralizării pământului înainte de pregătirea dovezilor funduare. Și trebuie admisă soluționarea măsurătorilor geometrice pe comune, în vederea alcătuirii dovezilor funduare. Ingineri geometri vor face măsurătoarea necesară pentru fixarea pământului în vederea pregătirii dovezilor funduare. Odată alcătuite aceste dovezii, vor putea fi perfecționate mai târziu și cu datele cadastrale, în ordinea cum vor fi terminate măsurătorile cadastrale. Acest lucru s'a făcut și în Ardeal.

2) Proprietarul. — Evidențarea parcelelor de pământ fără indicarea persoanei proprietarului ar însemna o literă moartă. În orice caz din punct de vedere economic ar fi mai mult o încurcătură decât un folos. Ideia sistemului de evidență tabular e tocmai aceasta, să nu existe parcele fără stăpân. Însăși instituția e astfel concepută, că dovezile funduare să arate totdeauna pe adevăratul proprietar al fiecărei parcele de pământ.

În dovezile funduare trebuie să se evidențeze pentru fiecare parcelă de pământ: cui aparține? cine este persoana proprietarului? unde are domiciliul? care este starea sa civilă și capacitatea sa juridică? Toate aceste calități trebuie înregistrate clar, ca să se știe în fiecare moment. Schimbările survenite în cursul timpului asupra persoanei proprietarului trebuie asemenea înregistrate în dovezile funduare.

3) Sarcinile. — Viața economică în toate manifestările ei reclamă realitatea. Nu-i de ajuns a se ști cât e de mare moșia și cine e proprietarul. E tot atât de interesant a se ști și bilanțul de debit. Evidențarea potrivită, deci, va trebui să arate și acest bilanț. Pe lângă moșie și proprietar trebuie să se mai știe încă și sarcinile. În relațiunile economice, această împrejurare își are importanța sa. Pe ea se bazează întreg sistemul hipotecar. Dovezile funduare vor fi practice și rezonabile numai atunci, când vor conține și înregistrările sarcinilor. Există o normă generală la instituția cărților funduare: pentru terțele persoane vor fi valabile numai acele sarcini cari sunt înregistrate.

Dovezile funduare chemate să asigure evidențarea acestor trei obiective vor fi la fel ca cele din Ardeal. Nu înțeleg nici o abatere și nici o inovație în această privință. În Ardeal rezumarea evidențării celor trei obiective se face prin „foaia funduară”, care în același corp de document cuprinde esența tuturor dovezilor funduare. În vechiul

Regat și Basarabia va trebui admisă această fericită combinație a sistemului tabular.

Foia funduară va servi și aici ca rezumat al tuturor dovezilor funduare în unul și același corp de document. Va avea pentru fiecare obiectiv coloana sa, unde vor fi înregistrate datele ce le privesc, precum și schimbările ce le ating. Va avea, deci, trei fețe. *Fața A.* va fi „*foaia de posesiune*“. Aici vor fi înregistrate toate parcelele de pământ sub numerile lor topografice. Se va indica la fiecare parcelă întinderea sa, ramura sa de cultură, situația sa geografică. În această coloană vor fi înregistrate și schimbările ce vor surveni mai târziu în situația parcelelor. *Fața B.* va fi „*foaia de proprietate*“. Aici se va înregistra dreptul de proprietate și toate schimbările lui de mai târziu. Se va indica persoana proprietarului, domiciliul său, capacitatea sa juridică, precum și toate restricțiunile cari privesc persoana și dreptul proprietarului. *Fața C.* va fi „*foaia de sarcini*“. Aici vor fi înregistrate toate sarcinile și schimbările lor. Ea va fi baza creditului hipotecar pentru viitor.

Foia funduară astfel alcătuită se va prezenta ca un extract al esenței tuturor dovezilor funduare din arhiva instituției, având în rezumat toate datele importante ale acestor dovezi. Ea va facilita astfel întreaga evidențare ce interesează viața economică. Terțele persoane vor putea ușor afla tot ce doresc să afle asupra pământului, proprietarului și sarcinilor. Evident, această evidențare va dura câtă vreme și administrarea dovezilor funduare se va face în mod potrivit. Foia funduară, ca și celelalte dovezi, trebuie să corăspundă cu realitatea, deoarece numai așa vor putea fi o oglindă adevărată a ei. Orice schimbare ce a survenit în realitate în raporturile celor trei obiective trebuie să se înregistreze și la coloanele respective al foaiei funduare. Altfel întreg sistemul va suferi.

Afară de foia funduară, ca dovezi pentru evidențarea pământului servesc: 1. *hartă geografică* și 2. *registruul parcelar*. Pentru fiecare comună aparte se va pregăti o hartă geografică, mai bine zis un plan tabular. Această hartă va conține toate porțiunile de pământ din hotarul comunei, astfel cum ele sunt situate în natură și repartizate între proprietari. Fiecare porțiune de pământ, zisă și parcelă, va avea un număr topografic, care de jurge continuativ. Acest număr va fi înscris pe hartă la parcela cuvenită. Această hartă va avea menirea să personifice starea din natură a parcelei. Astfel ea va fi o dovadă, care va sta mult în ajutorul foaiei funduare.

Registruul parcelar va cuprinde în ordine numerică toate parcelele din hotarul comunei. Lângă numărul fiecărei parcele se va înscrie și numărul foaiei funduare, unde parcela e înregistrată ca proprietate. Harta și registruul parcelelor sunt dovezile cari fixează pământul.

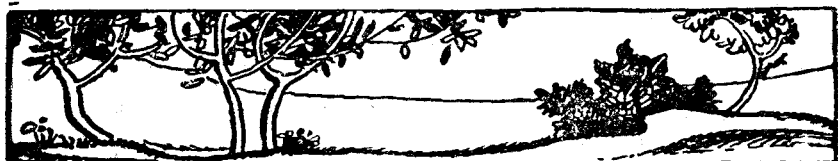
Proprietarul va fi evidențat în afară de foia funduară și prin *registruul nominal*. Pentru fiecare comună, cu întreg hotarul ei, se va pregăti un registru nominal, în care vor fi înregistrați în ordine alfabetică toți proprietarii cari dispun de pământ. Lângă numele fiecărui proprietar se va arăta și numărul foaiei funduare unde are pământ.

Afară de dovezile funduare specificate aci mai sunt: registrele

auxiliare și datele din arhiva instituției, cari toate împreună dau noțiunea dovezilor funduare și servesc scopului evidențării. Se știe, că înfăptuirea dovezilor funduare se va face printr'o procedură specifică și în baza de date scrise. Toate aceste scrisori vor rămânea în arhiva instituției și vor servi ca dovezi funduare în cazuri de controversă. Mai târziu, când dovezile funduare vor fi terminate, administrarea lor se va face tot pe bază de date scrise. Schimbările ce vor trebui înregistrate la locurile convenite se vor executa iarăși pe bază de date scrise. Toate aceste scrisori vor rămânea în arhiva instituției și vor forma întregirea dovezilor funduare.

ION IACOB

Frontul unic

Hotărârea precipitată a guvernului liberal de a face alegerile comunale, cu gândul nemărturisit, dar evident, de a mai trage un mic profit negustoresc dintr'un prelungit final de guvernare, a determinat în chip firesc o încercare de limpezire totală a raporturilor dintre diferitele partide de opoziție.

Ideia unui front unic, care să reprezinte tot deodată simbolul elocvent al unei protestări unanime și expresia vie a unor forțe combative străse într'un singur mănunchi, și-a făcut drum, din primul moment, în rândurile partidului poporului și al celui țărănesc. Oferta a venit, ca o soluție impusă de constrângerea împrejurărilor, dela acesta din urmă. Dar ea a fost acceptată imediat, fără nicio ezitare, de toți conducătorii partidului poporului. Și a dat prilej, ca de obicei, unor lungi discuțiuni în sânul partidului național.

Invechitul nărav al pertractărilor anevoie va fi tămăduit vreodată în tabăra frământată a vremelnicilor noștri adversari...

Discuția în jurul unui front unic al partidelor de opoziție, care s'ar fi putut duce la bun sfârșit în câteva ceasuri, s'a prefăcut, într'adevăr, într'o târguială care a ținut trei zile; și, judecând după câte s'au mai întâmplat altădată, n'ar fi exclus să se prelingă până după efectuarea alegerilor comunale. Ce s'a întâmplat? În preajma noului eveniment, care cerea o deciziune, — pe cât de netedă pe atât de grabnică, pe cât de simplă pe atât de loială, — partidul țărănesc a profitat de ocazie să clarifice definitiv o cunoscută târguială cu partidul național, cerându-i să se pronunțe în douăzeci și patru de ore asupra înțelegerii privitoare la condițiile unei viitoare guvernări în doi.

În fața unei primejdii reale și imediate, fără îndoială, că cel mai potrivit gest e a vinde pielea ursului din pădure...

Propunerea partidului țărănesc, pe care d. Iuliu Maniu a examinat-o pe îndelete și cu multă socoteală, dimpreună cu amicii dumisale de diferite proveniențe politice, avea, evident, caracterul unui ultimatum. Situația partidului național, să fim drești, nu era ușoară. Mai întâi de toate, pentru capacitatea de a se hotărî a jumătății sale de șef, rămas să îndeplinească funcțiunea pe de-a'ntregul, termenul era cam scurt.

Apoi, nici condițiile înțelegerii nu erau prea ieftine. Partidul țărănesc, simțind că prudenții lui tovarăși de ocazie se găsesc cam la strâmtoare, nu se arătase dispus să facă nicio concesie asupra pretențiilor din ajun, cerând categoric o repartizare pe teme de perfectă egalitate a tuturor portofoliilor ministeriale și a locurilor din Parlament. Partidul național, mai înainte cu o lună, refuzase această împărțeală pe din două, ca inacceptabilă. Primind-o acum, sub apăsarea împrejurărilor, ar fi iscălit, prefăcându-se vesel, o veritabilă capitulare.

Din fericire, partidul național are la îndemână abilitatea advocățească a dlui Iuliu Maniu. După o dezbateră mai agitată ca oricând, și după argumentarea variată a patruzeci și opt de discursuri de câte o oră, partidul național și-a dat răspunsul său. Il însemnăm aci ca pe un document al vremii: El,

1. Susține și azi propunerea sa către partidul țărănesc de a fuziona pe baza programului politic acceptat la timp de congresele ambelor partide, fuziune care va face posibilă îndrumarea absolut unitară către un regim de legalitate și libertate, precum și selecționarea sănătoasă și obiectivă a forțelor politice ale ambelor partide.

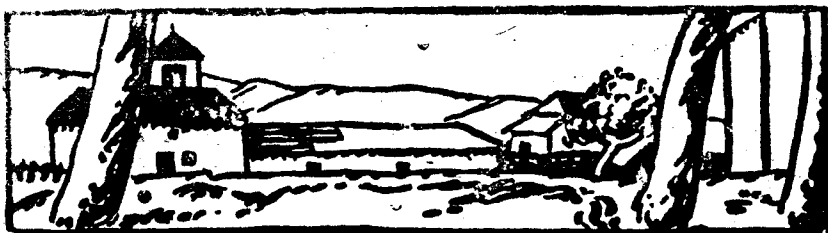
2. Dacă partidul țărănesc nu și-ar însuși ideia fuziunii, delegația permanentă a partidului național, hotărăște a întregi acordul actual de opoziție cu un acord de colaborare și la guvern cu partidul țărănesc, pe baza programului stabilit și a raportului real de forțe al ambelor partide.

Nu avem de unde să știm, în clipa când așternem pe hârtie aceste rânduri, dacă partidul țărănesc, așa cum părea el de grăbit să ajungă la o încheiere lămurită, se va declara mulțumit cu acest răspuns. Dar, oricum am privi lucrurile, nu există decât o singură alternativă: ori *fuziunea*, cu „selecționarea sănătoasă și obiectivă a forțelor politice ale ambelor partide“, ori *acordul de colaborare*, pe baza „raportului real de forțe al ambelor partide“. Și una și cealaltă dintre aceste două soluții au, după a noastră părere, acelaș singur cusur: nu se pot înfăptui fără zăbavă! Nici selecționarea (sănătoasă și obiectivă) a forțelor politice ale ambelor partide, nici stabilirea raportului real al acestor forțe nu suut operațiuni cari să se termine peste noapte...

În timpul acesta, alegerile comunale se apropie. Zilele trec... Soluția am înregistrat-o dela început: E frontul unic al tuturor partidelor de opoziție față de provocarea guvernului de astăzi. Cât pentru învoielile, mai mult sau mai puțin platonice, asupra guvernului de mâine, e încă vreme destulă. O acțiune comună cu obiective precise și imediate, iată cea mai urgentă datorie a clipei de față.

Răspunderea va cădea, întregă, asupra celor cari vor zădărnici îndeplinirea acestei idei.

ALEXANDRU HODOȘ

Baba Gherghina

N'avea decât un dinte și jumătate 'n gură. Atât îi mai rămăsese în gingia de sus. Când râdea își muta gândul prin toate albumele de zoologie în căutarea unei asemănări. Obrazul ei părea o pungă de piele, purtată ani de zile, și mai mult goală, la chimirul unui om sărac. Și-l îmbrobodea gros, cu o cârpă neagră adusă pe sub fălci, ca să nu-i răcească bageama cele trei-patru fire de păr ce le mai avea pe cap. Sprâncenele-i căzuseră de mult, în schimb i-se lungise nasul, în dreptul căruia barba ascuțită se încovoiase în sus, pregătindu-se parcă de bătaie cu nasul pentru dreptul de a-i intra în gură mai 'nainte. Era și bătrână. După cât ne spunea, trebuie să fi avut peste optzeci de ani. Văzută din profil era ca o piaiță cu obraji galbeni, cum e turta de ceară.

Baba Gherghina — numele acesta frumos suna ca o ironie — a avut și ea o slăbiciune, ca orice om: toată viața i-a plăcut să se joace cu „orăteniile“. Ii plăceau, nu-i vorba, toate dobitoacele de pe lângă casa omului, pentrucă toate sunt făpturile lui Dumnezeu, — cum zicea ea. Le hrănea pe toate, numai cu câinii nu se prea împăca. Lor le dădea de mâncare așa cum își achită datoria omul rău de plată: cu fărâita, oscior pe oscior și mai multă bătaie. Deaceea Lăbuș și Codău nu prea dădeau din coadă când o vedeau, chiar dacă venea cu cratița de oase spre ei.

A fost femeie bună, baba, Dumnezeu s'o ierte! Puține păcate va fi avut pe suflet, curățenia căruia i-o puteai citi în ochi, că erau de o seninătate copilărească, blândă și 'ngăduitoare. Când era tânără, tot femeie urâtă era, dar răutatea și invidia n'a cunoscut-o. Orice i-ai fi zis, le primea toate cu calmul unui desăvârșit filozof stoic.

— „Iartă-mă c'am greșit!“ — asta era replica ei. Și ochii i-se umezeau în lacrimi. Nici odată n'am surprins-o să aibă vreun gând rău. Și câți nu erau, care s'o certe, când din întâmplare spârgea și ea o oală sau o farfurie! Lucrá ori și ce-i dădeam, mai ales dacă nu o despărțeam prea mult de cotețele de găini, — slăbiciunea ei.

Aveam păsări multe, ca la țară. Baba venise la noi iarna și toată primăvara s'a bălăbănit cu două cloști din pricina puilor, care se țineau mai mult după ele. Dar îndată ce s'au făcut mărișori li strângea sub fustele ei, iar în toamnă umbla „cu curtea întreagă după ea”, o curte de cavaleri împănăți și de dame decoltate până la gușă. Când se rătăcea vreun pui ori vreun curcan mai greoi prin fundul grădinii, baba ieșea pe porțiță urmată de întreaga suită și unde nu ncepea să piuie, să găgâie și să mecăiască încât nu numai că-și vedea sosind „fiul rătăcit”, dar mai știa și cătunul întreg că baba și-a pierdut ceva.

Celui mai harnic om i-s'a zis din bătrâni, că se scoală odată cu găinile. Baba noastră se scula înaintea lor. Le curăța boabele și deschidea pe rând cele trei cotețe de păsări, în ordine inversă cu puterea ciocului lor: întâi găinile, apoi rațele cu găștele și numai pe urmă curcile. Tot astfel le da și de mâncare. Când deschidea ușa cotețelor avea însă grijă să oprească, apucând de coadă, partea feminină și le căuta una câte una de ou. Baba știa totdeauna să-ți spună care când are să ouă, dimineața ori mai către seară. Când îi auzeau glasul săreau toate pe ea ca porumbeii domestici și-i luau și bucășica ei de pâine din mână. Le dădea tot și prefera să rămână nemâncată, numai să aibă „coplii ei”.

Era voioasă și mulțumită totdeauna, doar când venea să ceară grăunțe se mai încrunta nișel. Ori cât de multe să-i fi dat, tot mai cerea:

— „Mai dă-mi, cocoană, barem încă pe atât!” — și arăta o mână de boabe.

Pentru două grăunțe era în stare să se întoarcă dela cotețe. Într'un buzunar al fustei avea totdeauna economii de câteva boabe, pentru vreun pui neputincios, care nu putuse s'apuce bine la masa comună. Când îl vedea că umblă piuind de foame, îl lua în poală și-i da în cioc.

Totdeauna a avut un pui de găină „favoritul ei”. După trei zile dela ieșirea lui din găoace începea să-l momească cu fărmituri de pâine. Primele trei zile îl lăsa să învețe a mânca. Pe urmă două ceasuri pe zi trebuia să-l fure cloștei. Li vorbea, îl desmierda și-i da să ciugulească din gura ei, până ce puiul părăsea de tot pe mama lui. De aci încolo să fi văzut dragoste! Toată ziua umbla cu el în mână ori într'un buzunar făcut anume. Și dragostea ținea sau scădea în proporție cu inteligența „favoritului”. Când începea mititelul să-i confunde dintele îngălbenit de vreme și de cafea cu un bob de porumb, imediat îi tăia porția și nu-l ridica mai sus de sân.

Șase ani, cât a stat la noi, o singură dată i-s'a întâmplat să-i fie favoritul un cocoșel. Când a văzut că-i crește creasta în sus i-a dat drumul să se obișnuiască cu găinile, apoi când „i-a venit vremea” i-le-a dat drept zestre. „Vătășel”, favoritul babei, este și astăzi un cocoș, care face cinste curții noastre. Când a început să se bată cu frații lui de găoace, baba ne-a spus hotărât, că trebuie să-i tăiem pe toți, pentrucă astfel au să-i omoare „vătășelul”. A trebuit să tăiem și cocoșul cel bătrân, a doua zi după ce vătășel „a debutat” la

curte, firește c'un succes desăvârșit. Atunci, de bucurie, baba s'a îmbătut...

* * *

Biata babă! „So mănânce ralu” și să moară pe prispa casei lui Firaș al ei, acesta era singurul dor și întregul ideal al vieții ei de slugă.

Era sinceră, caldă și domoală la vorbă, ca o rugăciune. „Tatăl nostru” era de altfel singura rugăciune pe care o știa de-a rostul. „Precum în cer așa și pe pământ” erau cuvintele pe cari le rostea mai cu drag în fiecare seară și din felul cum le tălmăcea era convinsă, că și acolo în cer Dumnezeu are s'o ia găinăreasă la curtea lui. Avea și ea un băiat, pe Trandafir, adică pe Firașul ei. De-o întrebai de tatăl copilului îți răspundea: „Da, la ce să mint? Nu prea știu bine. Eram în servicii la domnu' Nae, dar mai vorbeam și cu argatul din curte dela frate-său, domnu' Matache”...

În tinerețe nu era ea așa. Dar acum n'ar fi spus minciună pentru lumea asta. De ce să-și mai facă un păcat? Nici „Tatăl nostru” nu-l spune ea, decât c'un anumit rost și c'un înțeles de tot particular. Ea ierta tuturor, pentruca să o ierte și El, cel de sus. Îi binecuvânta numele și-i sfințea urmele, rugându-l pentru pâinea ei de slugă, pe care și-o împărțea cu animalele. Povestea ei era simplă și tristă.

* * *

A găsit-o un surugiu, pe drumul ce duce la mănăstirea Horezu, într-o zi de toamnă târzie. Era numai de trei ani și stătea sgriburită lângă o cruce de piatră din marginea drumului. De părinți nu știa să spună nimic. Surugiul a plătit unei femei bătrâne din satul vecin, ca să-i crească copila. Bătrâna a ținut-o ca de suflet și n'a lăsat-o de lângă ea până când a închis ochii. Era de vreo 15 ani, Gherghina, când s'a văzut singură pe lume, în fața unui han din Râmnic. Era iarna, a treia zi de Crăciun. Diligența dispăruse în ceață. Din depărtare se mai auzea blângănitul clopotelor și chiotele surugiului, care pleca vesel „că-și scosese cheltuiala”. Pomana se isprăvisese pentru biata fată după trei zile de sărbătoare, și o sfântă de bătaie ca să nu spună la nimeni...

Înspre ziuă, când se întorcea dela o sindrofie a găsit-o doamna Nae Temelie la un colț de stradă înghețată de frig, și după spusele ei că e singură pe lume a luat-o la dumnealui servitoare „la toate”.

Când era aproape să nască, nici el, nici Ion argatul n'au voit s'o mai vadă. S'a îndurat de ea o servitoare mai cu experiență la nașteri și a luat-o la ea. Într'un bordei de pe malul Oltului, lăsat pustiu de un bulgar, născuse ea pe Firaș al ei. În zilele de vară, cu copilul în brațe, cerșea pela cei ce aveau, iar când era vreme rea se mulțumea c'un fir de ceapă.

Cu copilul în brațe n'o primea nimeni în serviciu. În coliba ei, unde o apucase gerul, câte visuri nu țesea singură din amintirea pă-

catului! Murea de foame și totuși i-a părut rău când a trebuit să-și dea pe Firaș la o vecină, ca ea să lăpteze pentru 20 de franci pe lună copilul unui tinichigiu ovreu din Râmnic. După câteva luni, ne mai având destul lapte, au înlocuit-o. Doborâtă de lipsuri a intrat servitoare la un căpitan pensionar, unde a stat câțiva ani, până la moartea lui.

De atunci a schimbat mulți stăpâni și dela toți a plecat când bătuță, când fără plată.

Tot ce mai ținea sufletu'n ea era credința în cele sfinte. Odată a auzit și ea de un călugăr „învățat tare“ și cu credință mare la Dumnezeu, care venise din Ierusalim tot „pe jos“. Toate femeile alergau la el să se spovedească. Gherghina nu putea să scape, tocmai ea, ocazia de a se mărturisi sub patrafirul unui părinte care venea dintr'o așa de mare și sfântă depărtare. S'a spovedit, și i-a arătat copilul, fructul păcatului ei. Preacuviosul l-a binecuvântat și i-a dat drept canon să învețe „Tatăl nostru“ și să-l zică în toată seara. Pe urmă i-a spus să nu se mai mărite cât o trăi.

De atunci pomenea adesea de călugărul care a învățat-o „Tatăl nostru“, și ținea toate posturile din calendar. Seara însă de regulă se desdusese, pentrucă trecuse ziua și răsărise stelele.

Firaș se făcuse mărișor, dar nu-i semăna babilii întru nimic. Era un Trandafir cu prea mulți ghimpi, iar azi e și mai rău decât atunci.

Când venea dela școală primul lui gând era să prindă găinile cu boabe legate de o sforică subțire, pe care o astupa cu nisip, iar de capătul celălalt era prinsă de un cui bătut într'un lemn. Găina pe care-o împingea nenorocul să găsească bobul „era a lui“: o prindea și o rupea cu peniță la gușă ca să vadă ce fac boabele acolo. Vrăbiile pe cari le prindea le rupea de le desfăcea în două, ca să-și satisfacă o curiozitate brutală. Când vedea apoi, că inima a încetat să le mai bată sub degetele lui, le lega pe sub aripioare cu câte cârpă și le îngropa liniștit și tăcut, ca un medic legist, care a aflat cauza decesului. Într'un colț al curții își făcuse un adevărat cimitir. La toate le punea câte-o cruce mică în raport cu groapa și potrivit sexului. Ajunsesse să-le cunoască de pe gard, și să spună în care groapă cine doarme somnul de veci. Pe multe le spânzura mai simplu de nucul din curte. Pe atunci baba era la căpitanul. Sătul de isprăvile lui Firaș, căpitanul era hotărât într'o vreme să se lipsească de hârnicia măsii din cauza lui. După multă și matură gândire i-a venit însă idea să-l facă copil de trupă. Ajuns la regiment, Firaș a verificat perfect îndoiala măsii asupra paternității lui. După câțva timp a plecat „pentru onoarea militară“, găsindu-se prea multe economii în magazia companiei la care ajunsesse sergent major. De când s'a liberat sunt câțiva ani. De atunci ține calea pela bariere, când e în opoziție, și înșală cu ce poate pe țărani cari vin cu nevoi la oraș. Când sunt „ai lui“ la putere, e „major de gardist“ și „administratorul general“ al tuturor simbrilor de servitoare. La mamă-sa venea foarte rar, cam la trei alefiacărei luni, când știa că baba trebuie să fi luat leafa. Gherghina lua dela cocoana 15 lei pe lună. Cu un leu se îmbăta. De multe ori îi ajungea însă și 80 de bani pentru scopul ăsta, iar pentru rest cumpăra

porumb pentru orătenii. A doua zi era foarte tristă și ngândurată, că poate a făcut vreun păcat cât timp i-a furat rachiul mințile. A treia zi venea Firaș și cum o vedea o întreba: „De care a fost? De un leu sau de 80 de bani?” Și după ce primea răspunsul îi lua banii, lăsându-i și ei doi lei pentru zahăr și cafea. Apoi pleca fluierând, după ce-l săruta baba, fericită că l-a mai văzut odată. După ce-l pierdea din ochi intra între cotețe și se ruga pentru toate păcatele noastre, cum zicea ea.

* * *

În anul în care a murit, a fost mai mult bolnavă biata babă. O înecăciune i-se pusese pe piept și tușise toată iarna, împrăștiind cu tusea fulgii pe care-i curăța, prin odae și prin pridvor. Apoi îi strângea cu multă grijă vorbind cu fiecare în parte: „ăsta-i dela Mița Porumbaca, mânca-o-ar baba!” Ori la câte un fulg de găscă: „Mutoasa babii, și acum ar sbura pe mine! Las' că le găesc eu pe toate la Dumnezeu, mâncam-ar raiul!”

Parcă presimțea ea, că n'are să moară pe prispa casei lui Firaș, pentru că în anul acela, de cum s'a desprimăvărat cu greu o urneai dela cotețe. O vulpe-i luase în iarnă un curcan. Când s'a topitzăpada și nucii, care umbreau cotețele, au început să înverzească, n'a mai intrat în casă. Iși făcea foc sub nuc și n'a mai trăit decât pentru orătenii. Ii plerise și somnul de grija lor. Se scula de zece ori pe noapte și c'un surcel aprins le făcea mereu inspecție. Cât a trăit baba n'a murit o pasere de molimă. De se'mbolnăvea vre-una, vâra cocoșul subț pat ca s'o deștepte la miezul nopții, când toate relele umplă prin lume, până și la cotețe — cum credea ea — se ducea la ele și cu felurite descântece spuse'n șoapte le înzdrăvenea pe toate.

Intr'o noapte am văzut-o și eu făcând gălăgie pela cotețe. Credeam că înnebunise, fiindcă deschisese o ușă și se sfădea de mama focului cu vătășelul. Când m'am apropiat mi-a spus zâmbind cu'nțeles: „Cocoș harnic ca ăsta n'am mai avut noi!”

La câteva zile un bălețaș, care se juca cu cercul prin curte, veni speriat la mine și-mi spuse că pe babă o mânâncă curcanii.

Am găsit-o moartă lângă cotețe. Pe buzunarele ei pline de boabe de porumb se băteau curcanii.

Am plâns-o toți. Bucătarul — un țigan negru și gras — a fost cel dintâi care s'a consolât: — „La anul am să gătesc clapon cu măslina!” Biata babă când auzea de așa ceva se punea în ușa cotețului gata să te sacrifice mai bine pe tine, decât să lase să-i tae un clapon.

În urma carului cu boi, care o ducea la groapă, pășeau agale două bocitoare din sat, ca mulțumire pentru francii ce-i luaseră pentru scaldatul moartei, apoi slugile casei și câțiva ponanagii în frunte cu Firaș, mai trist și mai plouat decât toți, cu gândul la cei 12 lei, ca 12 apostoli ai babii, pe cari n'avea să-i mai incaseze de-acum la trei a fiecărei luni.

VALERIA GREAVU-TULBURĂ

Excomunicarea

Unele gazete, mai -mult sau mai puțin creștine, dela București, s'au crezut chemate și datorare să-și dea părerea asupra excomunicării pronunțate de P. S. Episcop Bartholomeu al Râmnicului împotriva primarului din comuna Maglavit (Dolj), care și-a permis să intre în biserică cu țigară în gură și să înjure trivial pe preotul satului și autoritățile bisericești.

Astfel, ziarul *Adevărul*, — se vede, pentru că se întitulează „independent”, — numește acest procedeu „medieval”. Uită însă de excomunicările pe care sinagogele evreiești le-au pronunțat întotdeauna împotriva acelor spirite libere dintre evrei cari nu s'au supus prescripțiilor talmudice, cum e de pildă cazul excomunicării filosofului Spinoza. Uită, de asemenea, nenumăratele excomunicări pe care și astăzi sinagogele lui Israel le aruncă, pentru motive pur materiale, cum e de pildă cazul unui farmacist-evreu din R. Vâlcea, care a fost excomunicat pentru că a subscris o sumă prea mică pe lista de subscripție, pe care fruntașii evrei o lansaseră pentru scopuri sioniste, din îndemnul dlui Socolow.

Rândurile de față nu au însă scopul să răspundă părerilor pe care evreii le-ar avea despre felul cum trebuie condusă biserica lui Hristos.

Excluderea din sânul ei este un drept elementar al orișicărui societăți împotriva tuturor acelor membri cari îi vatămă interesele materiale și morale. Nu există societate, care să nu aibă în statutele ei și un articol referitor la cazurile de excluderi.

Ce este însă „excomunicarea“?

Iată părerile a doi dintre cei mai de seamă canoniști ai bisericii ortodoxe:

„În calitate de fiu al bisericii, omul primește asupra-și diferite datorii către ea, adică a-i urmă învățătura și a se supune tuturor poruncilor și regulilor ei.“¹⁾ „Din situațiunea independentă a bisericii ca organism social își ia naștere și puterea ei de a exercită jurisdicțiunea

¹⁾ I. S. Berdnicow, trad. de Silvestru Bălănescu, pag. 280.

la orice violare a sferei juridice, pe baza legilor ei deosebite, precum și de a întrebuița toate mijloacele de constrângere care îi stau la dispoziție, contra acelor membri ai bisericii, cari turbură ordinea stabilită în ea și o împiedecă în năzuința ei de a-și împlini menirea.¹⁾ „Fiecare membru al bisericii, care dorește să rămână în comunitatea ei, trebuie să se supună necondiționat legilor ei și, în caz de refuz, este constrâns la aceasta. Puterea bisericii de a pedepsi se bazează pe dreptul divin. (Evang. Mateiu, cap. XVIII, 15—17; epistola I, către Corinteni, 5; epistola I. către Timoteiu, c. I. 20).²⁾

„Abaterile mai grave ale membrilor bisericii atrag după sine excomunicarea. Ea are trei grade. Primul grad constă din lipsirea păcătoșului de cuminecarea cu Sf. Euharistie pe un timp determinat; al doilea grad constă nu numai în lipsirea de cuminecarea cu Sf. Taine, ci și în oprirea de a participa la rugăciunile bisericești. Cel din urmă grad constă în desăvârșita depărtare din societatea credincioșilor (Sinodul din Ancyra, canonul 4—9; Grigorie din Neocesareia, canonul 8—10; Sinodul I. ecumenic, canon 11, 12 și 14).³⁾

„Excluderea totală a vinovatului din biserică, cunoscută sub numele de *anatema*, se bazează pe Sf. Scriptură și derivă din dreptul divin. Această pedeapsă a dat-o biserica pentru delictele bisericești cele mai grele și numai în cazuri extreme când nici un alt mijloc nu mai era în stare pentru îndreptarea respectivului. (Canonul 4 al lui Petru al Alexandriei; canonul 7 al Sinodului II ecumenic, canonul 88 al lui Vasile cel Mare). Urmările „anatemei“ constau din faptul că cel exclus, nu numai că pierdea drepturile, pe care le aveau ceilalți membri ai bisericii, adică Euharistia și rugăciunea comună în biserică, dar era pus în afară de orice relațiune în viața obișnuită cu creștinii ortodoxi; pe lângă aceasta orice ortodox care ar fi îndrăznit să intre în relație cu o atare persoană, era pedepsit aspru. (Epistola sf. Apostol Ioan, 9—11; epistola I către Corinteni, 5—11; epistola II către Tesalonicieni, 3, 6, 14; canonul 10 apostolic). Fiindcă această pedeapsă se bazează pe dreptul divin, biserică și acum și pentru toate timpurile are dreptul să arunce „anatema“ asupra oricui merită această pedeapsă.⁴⁾

Asprimea unei astfel de pedepse întrebuițată de biserică se motivează prin aceea, că pornea din preocuparea de disciplina morală ce trebuia să domnească între membrii bisericii, îndepărtându-se astfel influența celor răi asupra celor buni; de asemenea, din preocuparea de binele, de respectul și de prestigiul bisericii, precum spune Sf. Vasile cel Mare, în canonul 6: „ca să fie de folos pentru întărirea bisericii și prin aceasta să nu se dea ereticilor ocazie pentru susți-

1) Nicodem Milaș, trad. de D. Cornilescu și V. Radu, pag. 377.

2) Acelaș, pag. 406.

3) I. S. Berdnicow, pag. 281.

4) Nicodem Milaș, pag. 410.

„marea lor îndreptată contra noastră, că prin îngăduirea păcatelor voim să atragem pe cineva la noi“¹⁾)

„Episcopul exercitând jurisdicțiunea în eparhie, poate să hotărască excomunicarea oricărui laic, care a nesocotit biserica și învățăturile ei. Acest drept se recunoaște episcopului prin canoane, pe baza dreptului divin“²⁾)

„Prin faptul că Fondatorul bisericii transmise apostolilor săi dreptul „de a judecă pe frați“, probează că acest drept îl au acele persoane care sunt urmașii apostolilor, așa dar episcopii. Pentru această canoanele vorbesc numai de episcopi, ca judecători în toate certurile credincioșilor, recunoscându-le acest drept așa de exclusiv și deplin, că pe oricine care, neținând seamă de episcop, se adresează la alt tribunal, îl amenință cu pedeapsă strașnică (canonul 6 al Sinodului II ecumenic; canonul 15 și 104 Cartagena“³⁾)

Considerând toate acestea, înțelegem deci, că numai prin dreptul de excomunicare s'a menținut în biserica din timpurile străvechi disciplina puternică și viața curată, după care suspină biserica de astăzi.

Biserica ortodoxă, în indulgența sa imensă, a ajuns cu vremea să nu se mai preocupe cu atâta grije ca în trecut de faptele membrilor ei. Și astfel, astăzi, marea majoritate a acestor membri sunt creștini numai cu numele. Viața lor morală, în cel mai bun caz, se caracterizează printr'o totală indiferență față de îndatoririle creștinești și față de poruncile bisericii.

Sunt însă mulți din creștinii cu numele, cari nu numai că nu se arată indiferenți, dar prin faptele lor nelegiuite sunt o continuă piatră de scandal și prin provocările lor păgânești împiedecă cele mai curate strădanii, pe care preoții tineri le depun în creștinarea sufletelor.

Ce este oare de făcut cu acești creștini, cari „dau cu barda în Dumnezeu“? În repetite rapoarte adresate episcopilor lor, preoții cu devotament pentru misiune arată că, dacă unor astfel de nelegiuiri nu li se aplică sancțiuni, nu va fi cu puțință nici o realizare pozitivă în opera de creștinare.

Trebuie deci să se sfârșească odată cu tolerarea acelor creștini, „mai păgâni de cât păgânii“, căci o astfel de tolerare nu poate avea ca roadă decât perpetuarea fătărnicii și nu poate fi decât dovada celei mai triste slăbiciuni. Biserica, în vremurile atât de turburi de astăzi, simte trebuința să-și strângă rândurile. Pentru aceasta ea are nevoie să facă apelul soldaților ei credincioși, să știe cine este *creștin* și cine nu!

Pr. IOAN TOMESCU

¹⁾ Acelaș, pag. 408.

²⁾ Acelaș, pag. 308, 310,

³⁾ Nicodem Milaș, pag. 378.

Impotriva României

În ziua de 8 Ianuarie a avut loc la Paris în sala Societăților savante și sub auspiciile Ligii Drepturilor Omului o întrunire care purta titlul: „La justice bafouée en Roumanie“. E bine ca actorii și publicul acestei înscenări să fie cunoscători.

Actorii: d. Victor Basch, distins profesor la Sorbona, președinte.

„Stele“: dnii Henri Barbusse, Panait Istrati, și alții: „qui ne valent même pas l'honneur d'être nommés“.

Public: un auditoriu specializat în protestări filo-semite, camuflate în felurite chipuri, și un mic grup de români curioși, în care mă aflam.

Cele ce urmează sunt notele luate de mine în acea seară, puse în ordine și însoțite de câteva comentarii.

Voi începe cu oratorul cel mai interesant din punctul nostru de vedere: am numit pe dl Panait Istrati. Clișeele desfășurate de dsa reproduc tot atât de exact adevărul, pe cât de asemănător erau înfățișările plutonierii în concediu pe capo-d'operile sale „à la minute“ în timpul binecuvântat când nu înlocuise cuveta de fotograf ambulant cu pana literatului, „Gorky al României“, cum singur se numește, a vărsat timp de un ceas cele mai absurde bârfeli asupra țării noastre, având în același timp neobrăzarea de-a o numi patria sa.

Revoluția dela 1907, procesul Zelea-Codreanu, Tatar-Bunar, etc., iată faptele, împăturite cu grije într'o rețea deasă de minciuni, cari au servit dlui Panait Istrati să-și exteriorizeze sentimentele de umanitarist amărât.

Nimeni, cred, nu a luat în sarios infamiile debitate de fotografatul Gorky, într'o franceză mai proastă decât aceea a scrierilor sale. Pe mine chiar m'au bucurat, fiindcă ele întruchipează falimentul nădejzilor puse în dl Panait Istrati de autorii morali a meeting-ului. Cei care-l exhibau, căutaseră un român mai de seamă, destul de lipsit de simțul onoarei ca să fie dispus să-și batjocorească țara în fața unui public străin. Și găsiseră pe dl Panait Istrati. Dar tocmai vorbele rostite de acesta dovedesc că nu e român...

Nu e român de baștină, ci un produs al mocirlei levantine, care umple toate porturile Europei orientale. Totuși, dl Panait Istrati putea fi român de suflet. Nu-mi rămâne să dovedesc contrariul; l'a dovedit singur îndestul.

Dar m'am îndeletnicit prea mult cu acest trist individ. Dl Henri Barbusse, mare scriitor cunoscut de lumea întreagă, a avut meritul să facă să răsunе un glas sincer într'o sală ticsită de rea credință și de minciuni. Oamenii cari trăesc în regiunile înalte ale utopiei sunt mai totdeauna înșelași când coboară din turnul lor de fildeș. Dl Henri Barbusse a fost înșelat, iată de ce a primit să șadă la o masă alături de dl Panait Istrati.

Conferința dlui V. Basch m'a făcut să înțeleg cât de greu se poate lăpăda un om de mentalitatea făurită de prima aducațiune. Sub erudiția profesorului dela Sorbona simți, încă vii, prejudecățile și urile moștenite dela strămoșii evrei din Budapesta.

Auzindu-l vorbind, îmi aminteam discursurile, mai puțin tendențioase dar tot atât de înflăcărâte, ale junilor cetățeni cari vând șireturi de ghete și alte mărunțișuri pe strada Lipscani. De obicei, acești tineri ajung bancheri sau directori de ziar în Țara Românească: văd că și Sorbona îi găzduiește câteodată. . . .

Mărturisesc, că toată această vorbărie nu m'a emoționat prea mult. Intruniri de acest fel adună totdeauna aceiași oratori și același public. Ele nu ne pot face rău. Dar mă voi încumeta să las de o parte aparențele și să rup perdeaua vopsită în fel și chip, în spatele căreia se ascunde o propagandă organizată și metodică împotriva statului român.

Prin ce minune Liga Drepturilor Omului nu este trezită din letargia-i obișnuită decât de oarecari fapte cari privesc în mod exclusiv România? Pentruce această Ligă, dacă vrea cu adevărat să fie drept balanța justiției peste omenirea întreagă, nu se mișcă atunci când 17 turci sunt executați la Constantinopol fiindcă nu au vrut să poarte pălărie? Pentruce nu protestează împotriva unei represiuni care a avut loc în Estonia, în condițiuni ceva mai grave decât la Tatar-Bunar? Nu mai vorbesc de ororile sovietice, sistematic trecute sub tăcere. (Băgați de seamă, că nici nu mă gândesc să asemăn cecece s'a petrecut perfect legal la noi în țară și ce se întâmplă în streinătate).

Citind așișele roșii cari pătează periodic zidurile monumentelor din Paris, ai crede că România și-a asumat tristul rol de a închide în granițele sale toate crimele, nelegiuirile și abuzurile omenirii.

De unde vine oare această ură implacabilă a Ligii Drepturilor Omului împotriva țării noastre? Nu este nevoie să fi vrăjitor ca să afli. Sub frazeologia bombastică se ascund țeluri mai puțin eterate și nădejdi ceva mai precise. Liga Drepturilor Omului slujește de față unei anumite propagande evreești, care ne bârfește în lumea întreagă. Bine înțeles, că majoritatea studenților evrei-români din Paris, cu toate că se bucură de ajutorul bănesc acordat de guvernul nostru, lucrează din răspuțeri la întinderea și reușita acestei propagande. Am spus cu durere tot ce-am spus până acum, fiindcă nu-i urăsc și cred că este nedemn de un om luminat să fie antisemit.

Am fi mulțumiți să putem lucra mână în mână cu unii dintre concetățenii noștri evrei. Printre ei se află multe elemente de valoare, cari dimpreună cu noi ar putea munci cu folos la propășirea țării. Atitudinea lor înlătură însă orice posibilitate de conlucrare sinceră. Nici un moment ei nu gândesc ca români. Nici o faptă a lor nu lasă în îndoială sentimentele ce nutresc față de o țară, care le dă posibilități de trai, de activitate, de câștig.

În loc să se poarte ca fii leali ai țării, majoritatea studenților evrei-români de aci, afară de declarațiile de patriotism platonice, nu fac decât să se agațe de orișice ar putea-o compromite cât de puțin și ar arunca noroi asupra ei.

Am mers la limita concesiilor: împăcarea e imposibilă. În asemenea condiții ar semăna prea mult cu o capitulare din partea noastră.

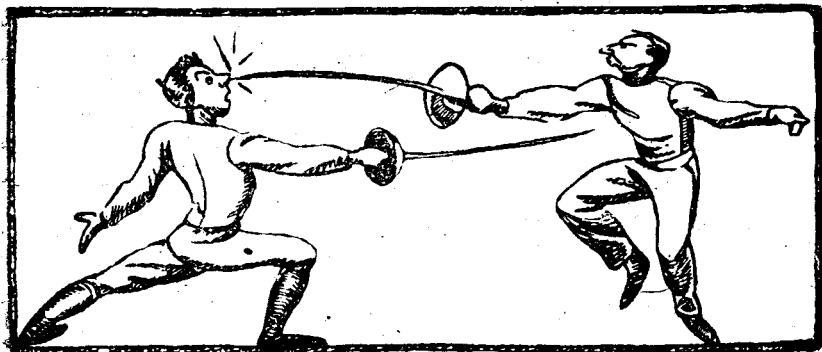
Nu aprob violența. Nu prin bătăi în stradă, imediat, abil și răuvoitor descrise în streinătate, îi vom putea învinge.

Dureroasa lecție primită dela studenții cari ar fi trebuit să fie camarazii noștri de Universitate va servi însă cel puțin să ne organizăm, nu pentru a bârfi și a ataca, ci ca să ne apărăm.

Acei cari au răspuns generozității noastre luând-o drept slăbiciune, să știe că astăzi e prea târziu să mai iertăm...

Paris, Ianuarie 1926.

ALEXANDRU SEULESCU

GAZETA RIMATA

S'a făcut...

*De-acum, v'o jur, s'a isprăvit,
Nu mai e lucru de glumit,
Povestea voastră e caducă:
Să nu mai râdeți de Ghiulucă!
Să nu vă mai uitați urât,
Zicând că-i prea nehotărât,
C'o tot încurcă, că nu știe,
Și că-i lipsit de bărbăție...
La club voioși ne-am adunat,
Și două zile-am cuvântat,
Nu ne'nduram s'o mai lăsăm,
Și iar ne-am strâns... să discutăm!*

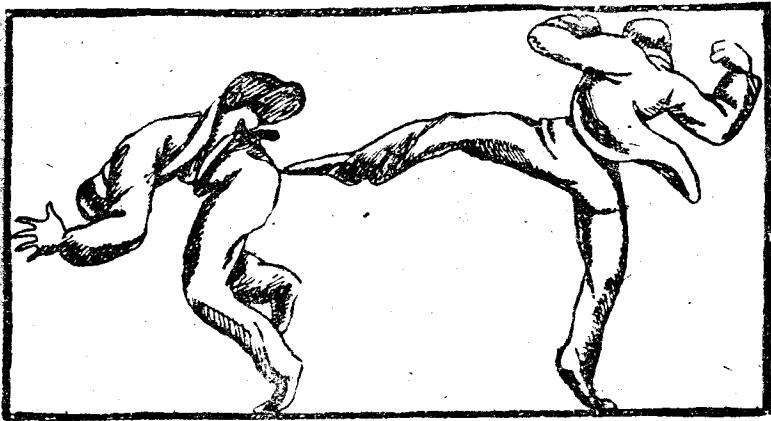
*Despre problemele în curs
Ținurăm toți câteun discurs,
Și până se iviră zorii
Se epuizară oratorii!..
Atunci, Maniu oftând din greu
Ne mai ținu un expozeu,
Ne pomeni, cu-accente grave,*

*De pilda ambelor Târnavе.
Spunea cu glasu-i îngeresc:
— „Vedeți, și ele se unesc!“
(O voce de pe alt târâm)
Și ne-am decis... să hotărâm !*

*Nu mai puteai să te mai miști
De țărâniști și de tachiști,
Stăteau la uși, ca pe cărbune,
Și tot strigau că vor fuziune...
— „Ce btne-ar fi, și ce noroc,
„Să fim odată la un loc,
„Să punem capăt zăbovirei,
„Și să jucăm hora unirei“...
Noi n'am putut să ne oprim,
Și-am hotărât... să mai vorbim !*

*A fost de-ajuns un singur semn
Să fac, în acel ceas solemn,
Și din etaj până subț scară
Toți prezenții se pupară,
La mijloc, după câte știu
Cu Mihalache și Maniu...
Ce larmă ! Ce însuflețire !
Și la dușmani, câtă uimire !
Am reușit să-i derutăm,
Și ne-am unit... să pertractăm !*

*MIȚA ALAMBIC
— mijlocitoare de diferite fuziuni —*

INSEMNAȚI

Alegerile comunale. — *Comitetul de direcție al partidului poporului întrunit sub prezidenția dlui general Avereșcu, după examinarea situației a ajuns la concluzia, că hotărârea guvernului de a face alegeri comunale la sfârșitul legislaturii este dovada, că partidul liberal nesocotește opinia publică. În fața unei asemenea situații, comitetul de direcție al partidului poporului crede că este de datoria tuturor partidelor de opoziție de a suspenda neînțelegerile între ele pentru a duce împreună lupta electorală.*

Iar omul hotărât! — După cum se știe, d. Iuliu Maniu, vajnica jumătate de șef a partidului cu două capete, are în chip periodic accese de hotărâre.

Niciodată actele sale nu sunt mai comice decât în asemenea grave momente.

În ultimele zile, când actul absurd și primejdios al guvernului: alegerile comunale, a produs o vie și legitimă frământare în rândurile aceluia cari, indiferent de culoare politică, au înțeles că supreme interese se periclitează, d. Iuliu Maniu își manifestă patriotica sa grabă după același rânțed și binecunoscut calapod.

Comunicatul partidului național în chestiunea „acordului de guvernare” cu partidul țărănesc, după ce a fost moșit de foarfecile celor cincizeci de discursuri, debitate în 48 ore de d. Maniu și amicii săi, se prezintă ca un mic prunc oscilatoriu și gelatinos.

Ce a servit d. Maniu țării „care aștepta supremul cuvânt cu emoție și evlavie?” Un biet document — și indiferent de rezultatele la care ar ajunge politica d-lui Iuliu Maniu, ca necontenită nevoie de a fi împinsă dela spate, comunicatul acesta va rămâne

ca un document în analele noastre politice — un biet document de avocațel provincial, cu micile sforcele și ață albă ieșind la iveală, cu searbăda și meschina șiretenie de om șovăelnic și veșnic speriat, întinzându-se, ca un sos stătut printre rasolul verbal al neconținutului adagiu trâmbițat de luni și ani; „hotărește“.

Ce hotărește?

Ce a tot hotărât și n'a mai hotărât și iar va hotărî...

Mărturisim, că în clipe serioase când rosturile de căpetenie ale statului se joacă pe o carte riscată, proza stătută a dlui Iuliu Maniu, ne dă „un serrement de coeur“ și ne lasă un amărât gust de sifon trezit.

Asigurări inutile. — După ce a declarat ziarului *Le Matin*, la Paris, că nu recunoaște legalitatea actului de renunțare la tron a principelui Carol, adăugând că va face tot ceea ce-i va sta în putință pentru a schimba hotărârea luată în Consiliul de Coroană dela Sinaia, d. N. Iorga întoarce acum foaia, și se jură că va fi cuminte... Stând de vorbă, de data aceasta cu un anonim corespondent parizian al *Adevărului* (toți corespondenții *Adevărului* sunt anonimi) fostul apostol dela Vălenii de Munte și-a trimis mesajul său:

— „Niciodată, promite d. N. Iorga, nu voi cauza Regelui dificultăți pe tema renunțării prințului Carol și nu voi provoca turburări. Sentimentul pe care-l am pentru prinț nu-l sacrific niciunui om din lume și pentru nicio situație, dar aceasta nu presupune acțiune. Sentimentul e al meu, acțiunea e a omului public, — și acțiune nu voi face“.

E limpede. D. N. Iorga nu va trece dela amenințări la fapte. Noi suntem gata să-l credem, pentru că, în definitiv, îl cam cunoaștem. Frica nu s'a

urcat niciodată pe baricadă. Cu temperamentul dumisale impresionabil, fecundul dramaturg al Teatrului Popular s'a ferit totdeauna de ceea ce se numește: acțiune. Acum douăzeci de ani, când manifestația studentească — de d. N. Iorga însuș provocată, — luase proporții mai serioase și înregistrase câteva capete sparte, prudentul instigator o luase la sănătoasa, lepădându-se, cu lacrimile în ochi, de orice răspundere. La 1907, pe vremea revoltelor țărănești, același d. N. Iorga, cu mobilierul strâns dinaintea ușilor, se închise în casă, bătându-se cu pumnii în piept, că nu e vinovat de izbucnirea răscoalei. (Ceea ce, dealminteri, era perfect adevărat.) În timpul războiului...

Dar, pentru ce să mai recapitulăm acum cariera de bărbat prudent a dlui N. Iorga? Aduceți-vă aminte de cuvintele dlui C. Argetoianu, tovarășul de astăzi al maleabilului istoric de cauciuc: — „D. N. Iorga se joacă cu ideile revoluționare întocmai ca copiii cu lumânarea“.

Nimeni nu va confunda, deci, mukul de stearină al dlui N. Iorga cu torța aprinsă a revoluției. Și dacă d. N. Iorga ar deveni mâine, din nou, amenințător, nici n'ar fi nevoie, pentru a-i potoli izbucnirea înflăcărată, de turlumba salvatoare a pompierului de serviciu. Va fi de ajuns să suflăm o dată, din adâncul bojocilor, în jucăușa luminare aprinsă...

Iată pentru ce, asigurările dumisale liniștitoare ni se par astăzi cu totul inutile.

O comedie cu tâlc. — Hotărând într'un moment mai nepotrivit ca oricând alegerile comunale, guvernul încearcă o experiență hazardată pentru însăși partidul liberal și o aventură pernicioasă pentru interesele de căpetenie ale unui stat proaspăt încheat.

Aceasta, în ce privește faptul în sine.

Cât despre condițiile în care se va îndeplini noul sacru electoral, ele sunt însoțite de o comedie a cărei punere în scenă a și început.

Oficiosul (romănesc) al guvernului declară cu mult lux de expresii, că socotându-le drept manifestări politice, opoziția dovedește o totală nepricepere a rostului acestor alegeri comunale, și arată o mentalitate neserioasă.

În schimb, proza pornită din izvoare guvernamentale, ține să dea o eclatantă dovadă de seriozitate, afirmând prin oficiosul (francez) al regimului că nimeni nu poate avea îndoielă asupra sensului politic al alegerilor comunale.

După cum se vede, e un joc „pe două tablouri”, executat cu tradițională abilitate de factorii principali ai partidului dela cârmă.

Jocul acesta e o comedie, care ar putea fi amuzantă dacă subiectul n'ar fi prea serios pentru rosturile de acum ale vieții noastre de stat. Dar comedia, prin porțițele de scăpare montate în scenariul politic cu o deosebită dexteritate, devine o comedie cu tâlc.

Am înțeles.

Problemă încurcată. — După o discuție de patruzeci și opt de ore, în decursul căreia d. Iuliu Manin a ținut șase expozeuri, comitetul de trezeci al partidului național s'a hotărât să propună, pentru a douăsprezecea oară, fuziunea cu partidul țărănesc.

A fost o zi istorică! exclamă, din profunzimea răunchilor săi democrați, d. Kalman Blumenfeld dela *Dimineața*, al cărui ideal pe această lume se rezumă la contopirea defiațivă și cât mai grabnică „a celor două grupări politice de stânga”. O zi istorică, la care, din nefericire, d. N. Iorga, isto-

ricul, n'a fost de față...

Bineînțeles, că pentru realizarea complectă a fuziunii dorite în principiu, va fi nevoie de noi tratative (ca să nu le mai zicem pertractări) și va mai curge multă apă pe Dâmbovița pe Someș și pe Prut, până când delegații celor două părți contractante vor stabili „raportul real de forțe” din fiecare provincie, despre care pomeneste comunicatul partidului național.

Nu vrem să mai trecem în revistă, cu acest prilej, toate dificultățile unei fuziuni care se înoadă și se destramă mereu, de vreo șase ani încoace. Nădăjdum, că toate neînțelegerile vor fi înlăturate încetul cu încetul (știți bine, că grăba strică treaba!) și toate încurcăturile vor fi rezolvate, spre deplina satisfacție a dlui Kalman Blumenfeld, duiosul naș al democrației române. Ne gândim însă la un singur lucru: cum va fi rezolvată problema șefiei?

Când grupulețul de partizani răsfirați ai dlui N. Iorga a consimțit să-și lege soarta sa de aceea a cetelor electorale ardelenne comandate de d. Iuliu Maniu, soluția n'a fost ușoară. A fost nevoie de unele amintiri habzburgice ale dlui Alexandru Vaida, valorosul colaborator dela „Oesterreichische Rundschau”, pentru a răsări dinaintea celor doi pretendenți la șefie imaginea bicefală a vulturului cu două capete. Și ne-am trezit, ca prin minune, în fața partidului cu doi preșidenți, o speșă nouă a zoologiei politice, tocmai bună de înregistrat, subț un borcan de sticlă, în muzeul de istorie naturală a vieții noastre publice.

Ce se va întâmpla acum?

Partidul țărănesc, ale cărui forțe combative nu acceptă decât un tratament de egalitate, nu se va consola

uşor cu ideia de a fi condus la o izbândă indoelnică numai de strategia cunctatorului domn Iuliu Maniu sau de curajul elastic al dlui N. Iorga. Tărăniştii îşi au şi ei prezidentul lor ! Şi, pentru că ei nu primesc decât o împărţeaă egală, pe din două, a tuturor demnităţilor şi a posturilor de conducere, vor fi nevoiţi să vie şi ei tot cu doi prezidenţi, ca să nu rămână în inferioritate.

Ne găsim, cu alte cuvinte, în faţa plăcutei perspective de a avea în România-intregită un partid politic cu patru şefi... Cazul e foarte interesant. Pe măsură ce partidele se împuţinează, creşte, în proporţie vertiginosă, numărul şefilor de partid...

Dacă nici asta nu mai e fuziune, apoi, desigur, am pierdut cu toţii, şi pentru totdeauna, noţiunea exactă a acestui fermecător cuvânt !

Ne trebuie nebuni! — Bătrânul flaşnetar al presei independente din strada Sărindar, d. Const. Mille, căruia îi datorăm aproape în întregime importul gazetelor din Galiţia, a publicat de curând un articol desperat în fruntea ziarului *Lupta*, ajungând (cu propria sa judecată) la această amuzantă concluzie:

— „Ne trebuie nebuni!“

— „Ce să facem cu ei?“ veţi întreba, fără indoială, dumneavoastră.

Răspunsul îl dă, simplu şi convingător, tot d. Const. Mille, care, pentru situaţia politică de astăzi ne oferă reţetele de-acum patruzeci de ani. Cunoscutul autor al ariei celor trei şobolani, care hrăneşte din abundenţă o veche ură împotriva partidului liberal, crede vărtos, că actualul guvern nu va fi răsturnat, până când nu va curge puţin sânge pe trotuarele prea-răbdătoare ale Capitalei.

Ca la 1888...

Pentru aceasta, e nevoie absolută şi urgentă de câteva capete care să con-

simtă a se lăsa sparte de dragul democraţiei. (D. Const. Mille nu-l oferă, fireşte, pe al dumisale, fiind convins că are altceva mai bun de făcut cu el.) Prin urmare, aceasta e unica soluţie:

— „Ne trebuie nebuni!“

În orice caz, să nu-i căutaţi în redacţia *Luptei*. Acolo nu sunt decât oameni cuminţi.

„Normalizare.“ — Printre osebitele abilităţi adjectivale, pe care guvernul le aşază drept supape de siguranţă în maşinăria complicată a actelor sale riscate, se află şi acesta: normalizare.

Pentru conducătorii regimului actual cuvântul acesta e foarte elastic.

Politica economică, după ce a reuşit a da leul nostru peste cap, este o acţiune de „normalizare“. Tot aşa, fixarea alegerilor comunale, azi, când lucrul acesta constituie o aventură în care sunt târate interesele noastre de stat, s'a făcut — zic guvernării noastre — pentru „normalizare“.

Ţara ar avea nevoie, după părerea liberalilor, de alegerile comunale, menite să-i asigure funcţionarea „normală“ a consiliilor comunale, conform cu iulor condiţii legiferate.

Este o afirmaţie al cărei bun simţ ne pare foarte indoelnic. În situaţia de azi, când statul român abia încheiat nici n'a avut timp să-şi însuşească nouile sale perspective, când o experimentare a nouilor legiferări e departe de a fi făcută, alegerile comunale iau aspectul celui mai anormal dintre actele pe cari le poate concepe un guvern.

Şi o astfel de „normalizare“ prin anormal, devine o năzbâtie de care nici măcar haz nu putem face, fiindcă nu e timpul să ne jucăm... de-a normalizarea pe spinarea ţării.

Drama istorică. — Deşi în teatrul românesc drama istorică a reuşit să cucerească un loc însemnat, dela A-

lexandri până la Alexandru Davila, varietatea de speță a acestui gen, a rămas destul de pauperă.

Caracterul pe care și l-a statornicit, cu prea multă fixitate drama noastră istorică, în proză sau în versuri, este acea atmosferă de legendă unde eroii ies din sfera omenească pentru a pluti în culmile depărtate ale semi-zeității, sau se rezumă la aspectele violente de eroi-războinici ce ies din firesc, la acelea de sumbri cavaleri ai complotului unde pumnalul și otrava îi smulg din simplitatea caldă și frumoasă a omenescului.

Cea dintâi încercare reușită de a salva genul dramei noastre istorice de această convenție adesea oboșitoare, de cele mai multe ori cu efecte de uzură pentru gen, este actul în versuri al poetului Alfred Moșoiu: „Striana“.

Este un episod simplu și mișcător pentrucă e adânc uman, din viața sbuciumată și grandioasă a voevodului-erou, Ștefan cel Mare.

În vreme ce toți aceia pe cari acest tip vânșos din marea frescă a istoriei neamului i-a inspirat au zugrăvit numai latura de erou al vitejiei, ori de mareț conducător al norodului, poetul Alfred Moșoiu, cu o fină intuiție psihologică a descoperit în marele voevod o mișcătoare latură omenească.

Este episodul unei scurte iubiri: Ștefan Vodă, venind în straie de simplu flăcău la hanul Strianeii, această han-giță cu ochii de drac, care răsese până acum de toți pretendenții la inima ei, e cucerită.

Ștefan i-a „furat răsul“.

Când Striana află cine era flăcăul și înțelege prăpastia, și când Domnul Ștefan îi oferi la plecare un dar scump, ea îl refuză și-i cere printr'o frază dramatic umană: „Dă-mi răsul pe care mi l-ai furat“.

În serviciul unei spețe teatrale atât de delicate, d. Moșoiu a pus lirismul

său discret și o luminoasă inspirație poetică.

Opera d-sale marchează începutul unei fericite evoluții în drama noastră istorică.

Pe lângă o realizare valoroasă literaricește, și teatral vorbind, „Striana“ este așa dar și un gest de nobilă inițiativă, menit să aducă roade noi în poezia dramatică românească.

„Universul Literar“. — Salvat din brațele acaparatoare și sufocante ale dlui N. Iorga, acest titanice reprezentant al lipsei de gust artistic în România-intregită, *Universul Literar* a scăpat, din fericire, de la o moarte sigură. (Fostul director al *Semăndătorului* ar fi fost, astfel, la a zecea victimă a sa...) Dar, nu numai atât. D. Stelian Popescu, directorul priceput al tuturor întreprinderilor *Universului*, speriat de proporțiile pe care le luase dezastrul, a făcut apel la serviciile, ceva mai modeste, ale unui tânăr scriitor român, însărcinându-l cu greaua misiune de a drege ceace stricase, numai în câteva luni, fostul apostol.

Tânărul scriitor e d. Perpessicius, și se cuvine să salutăm cu satisfacție și cu deplină recunoaștere transformarea desăvârșită pe care a reușit s'o realizeze. *Universul Literar*, compromis de atâtea încercări nereușite, având reputația veche a unui loc de refugiu pentru diletanții fără talent apare acum în îreproșabile condiții tipografice, într'un aspect de o agreabilă estetică, îmbodobită cu rubrici îngrijite, adunând prețioase coloborări și dând viaie informațiuni culturale din toate domeniile.

Păstrând caracterul său de revistă destinată marelui public, și urmărind în mod firesc o tendință de popularizare, *Universul Literar* dovedește, sub conducerea dlui Perpessicius, că tirajul mare se poate obține și cu literatură bună...